

Horhe Ibarguengoitija

**ŽRTVOVANE
DAME**

Sa španskog preveo i obradio:
Igor Marojević

RIO
MAGNUS

SADRŽAJ

1. Dve osvete, 9
2. Slučaj Ernestine, Elde ili Elene, 17
3. Stara ljubav, 27
4. Pojavljuje se Bedoja, 35
5. Priča o kućama, 45
6. Dva skandala i prepreka, 57
7. Jedan život, 65
8. Loše večere, 75
9. Tajni život, 83
10. Priča o Beloj, 93
11. Različiti pogledi, 107
12. Četrnaesti septembar, 115
13. Ratni zakon, 125
14. Šta je uradio Teofilo, 135
15. Baksuzluk, 143
16. Dolazi policija, 153
17. Pravda sudije Peralte, 161
18. Epilog, 171

Pojedina zbivanja o kojima se ovde pripoveda su stvarna.
Svi likovi su imaginarni.

H. I.

1

DVE OSVETE

1

Moguće je zamisliti ih: sve četvoro nose naočare za sunce; dok vozi, Stepelik krivi volan, pored njega Hrabri Nikolas čita *Marijska ostrva*¹, a na stražnjem sedištu žena gleda kroz prozor, dočim kapetan Bedoja drema i glava mu poskakuje.

Kobaltnoplavi automobil iscrpljeno se uspinje Pasjim bregom. Sunčano je januarsko jutro. Nema ni oblaka. Dim iz kuća plovi nad ravnicom. Put je dug, u početku prav, ali kada se prođe breg, vijuga planinskim vencem Guemes, između opuncija².

Stepelik zaustavlja automobil u San Andresu, uviđa da je ostalo troje zaspalo, budi šeficu da plati benzin i ulazi u gostionicu. Doručkuje kobasice u sosu, pasulj i jaje. Dok pije drugu kafu, u gostionicu ulazi ostalo troje. Deluju pospano. Posmatra ih sa saosećanjem: ono što je za njega početak dana, za druge je kraj zabave. Njih troje sedaju. Kapetan je obazriv, pita šankerku:

– Recite mi šta imate, a da je baš ukusno?

1 Pun naziv ove knjige iz 1959. godine je „Marijska ostrva, roman i drama” (*Islas Mariás, novela y drama*). U njoj autor, meksički pisac i novinar Martin Luis Gusman piše o begu iz opasnog zatvora na Marijskim ostrvima. (*prim. prev, i dalje*)

2 Vrsta kaktusa koja daje plod jestive bodljikave kruške.

Stepenik ustaje, izlazi na ulicu i šeta trgom sa rukama u džepovima. Korak mu je dugačak i vrlo spor, u ustima mu je čačkalica. Zakopčava kožnu jaknu jer iako sunce sija, ledeni vetrić zviždi. Stepenik zastaje da osmotri čistače cipela koji bacaju novčiće od po pedeset centi u igri školice koja je drugačija od one koja je njemu poznata. Nastavlja šetnju razmišljajući da li su stanovnici Meskale brutalniji od onih iz Donjeg Polja¹. Zastaje, ovog puta da bi pročitao natpis na spomeniku Herojskoj deci – „Slava onima koji su stradali za domovinu” – i vidi kako iz gostionice izlazi troje njegovih saputnika („teret”, kako govore vozači): kapetan i Hrabri u civilnoj odeći koja čuva pohabane tragove uniforme, kao i maslinastozelena majica drugog i konjičke čizme prvog. Obučena u izgužvano crno, Serafina žuri svojom tamnom nogom i, dok ulazi u kola, izviruje joj miška. Smestivši se, hitro pritiskaju sirenu kako bi šofer došao da ih vozi.

Put nastavljaju čuvenim predelima: Visokim Ahenom² – „Gospodine Predsedniče, ukrali su nam vodu”, piše na ulaznoj tabli – u kojem Serafina poželi sok; Harapatom,

1 Imaginarni entitet u koji je autor smestio tri svoja romana, uključujući i ovaj. Po svim indicijama, odnosi se na centralnomeksičku državu Gvanahuato, u čijem je istoimenom glavnom gradu – ovde prevedenom kao „Stenje”, od *Pedrones* (šp.), oblik množine augmentativa od reči „kamen” – Ibarguengoitija rođen. Upravo zato što se autor poigrava toponimima, imenima i nazivima institucija tako da neke ostavi stvarnima ili približenima realnošću a druge izmišljenima, prevodilac ih na nekim mestima nije prevodio, a na drugima jeste. U skladu sa takvim – i drugim, koje nema potrebe zasebno razjašnjavati – zahvatima na nivou razlika srpskog i španskog jezika može se shvatiti i odluka da roman na srpskom dobije naslov *Žrtvovane dame* umesto izvornog koji bi na srpskom zvučao preeliptično i neprirodno (*Mrtve*).

2 *Aquisgrán* je španski naziv za Ahen, čiji naziv potiče od reči „aha” ili „ahwô” iz staronemačkog, koji dele indoevropski koren sa latinskom rečju „*aquae*” – sve tri znače vodu.

gde Stepenik pravi pauzu da bi bacio pezos pred crkvu koja se gradi od milostinje vozača; Ahilesom, gde kupuju sir; pred bregom Puzavica kapetan traži da se kola zaustave kako bi sišao da urinira – „da bacim potpis“, veli – a u San Huan del Kaminu, gde se nalazi čudotvorna Devica, zastaju da se odmore.

Serafina ulazi u hram (kasnije će se saznati da je zapalila sveću, kleknuvši tražila od Device sreću na poslu koji ih je očekivao i, unapred zahvalna, u crvenu svilu zarila srebrno čudo u obliku srca, kao da joj je zahtev već uslišen). Za to vreme, tri muškarca sede za stolom poslastičarnice, naručuju sladoled, diskutuju i odlučuju da je ono što treba obaviti lakše sprovesti u delo po danu. Kada im se Serafina, koja napušta hram, pridruži, ne slaže se sa njima i naređuje da posao bude obavljen noću.

To znači da moraju da izgube tri sata, koja provode spavajući ispod stabla sapote na izlazu iz Halsinga. Sunce zalazi dok na njih laju psi Salto de la Tukspane.

Po sredi je skućena i mračna varoš prašnjavih ulica, sa uličnom svetiljkom na svakih dvestotinak metara. Mesto je poznato po tome što svaka kuća raspolaže vrtom guave, ali sva vrata su zaključana. Deca se igraju na ulici.

Stepenik zaustavlja automobil na uglu gde, ispod ulične svetiljke, neki ljudi jedu kukuruznu čorbu. Hrabri Nikolas izlazi iz kola i približava se toj grupici, koja ga posmatra, i obraća se ženi koja kuva čorbu:

– Izvinite na uznemiravanju. Gde ovde ima pekara?

Ona odgovara da ih u varoši ima tri i objašnjava mu gde se nalaze. Automobilom idu s kraja na kraj mesta, od pekare do pekare. Ne nalaze ono što im treba dok ne stignu u treću.

– Izgleda da je to ova – kaže Hrabri, koji je sišao sva tri puta i kupio tri kesice morskih plodova.

Svi izlaze iz kola. Trojica muškaraca odlaze do gepeka, a Serafina do pekare. To je skromno zdanje čija su oboja vrata otvorena. Obazrivo se približavajući, nastojeći da ne bude viđena, Serafina gleda unutra i vidi, iza tezge, čoveka kako sedi i ženu kako obračunava pazar. Vraća se prema automobilu. Stepjenik, crevom, hladnokrvno izvlači benzin iz rezervoara kako bi napunio limenku, a kapetan i Hrabri su iz gepeka izvadili dve automatske puške u koje stavljaju šaržere i – prilično bučno – repetiraju kako bi proverili da li rade. Kapetan daje Serafini pištolj.

Ono što se dešava u nastavku je nejasno. Hrabri zastaje na pragu jednih od vrata, a Serafina na pragu drugih. Ona se obraća čoveku za tezgom:

– Više me se ne sećaš, Simone Korona¹!? Evo ti, da se podsetiš.

Visoko nišani i puca. Kada završi s pucanjem, čovek i žena su ispod tezge. Hrabri ispucava rafal u unutrašnjost pekare. Kaže kapetanu, koji je pored njega:

– Pucajte i Vi, kapetane moj.

– Ne. Ja ovde samo pokrivam – nišani prema naspramnom trotoaru, za slučaj napada s leđa.

Poslednji deo plana obavlja Hrabri. Taj segment operacije sastoji se od ulaska u pekaru, polivanja benzina po podu, izlaska iz pekare, paljenja šibice i njenog bacanja na tek smokreni patos. Benzin se pali uz prigušenu eksploziju, varnice iskaču kroz vrata. Koračajući prema automobilu, Serafina odvraća neke žene koje su želele da kupe hleb a sada fascinirano razgledaju požar.

– Odlazite! – govori im. – Šta ima tu da gledate? Ovo vas ne zanima!

Kada se četvorka ukrcala u kola, Stepjenik je izveo

1 Corona (šp.) – kruna.

složeniji manevar od onih koje je obično činio. Zatim je ubrzao i automobil je neodlučno krenuo ulicama pre nego što je našao izlaz iz mesta da bi se konačno udaljio iz Salto de la Tukspane na isti način na koji je ušao u njega, praćen lavežom pasa.

2

Šteta koju je uzrokovao požar procenjena je na tri i po hiljade pezosa. Policija je na podu našla četrdeset osam čaura regularnih kalibara. Svi meci su eksplodirali u zidu. Jedan od njih je prethodno okrznuo i ogrebao desno rame i desnu nadlakticu gospođice Eufemije Aldako, koja je bila u pekari. Pekar Simon Korona i njegova radnica, gospođica Aldako, bili su jedine osobe u pekari kada je došlo do incidenta. Oboje su pretrpeli opekotine koje im nisu ugrozile život.

Agent Ministarstva pravde došao je u pola devet u ambulantu gde su primljene žrtve i pitao lekara jesu li ranjenici u stanju da daju izjave. Lekar je odgovorio da je žena pod sedativima, ali da je muškarac svestan. Agent je ušao u prostoriju u kojoj se nalazio Simon Korona. Agent je postavio pitanja pekaru u zavojima, pridignutom uz doglavlje kreveta.

O tome kako je došlo do zbivanja?

Odgovor: da je sedeo iza tezge čekajući da gospođica Aldako završi dnevni pazar kada je čuo glas koji mu je rekao: „Više me se ne sećaš...?“ itd.

O tome da li može da nasluti ko je osoba ili osobe – vinovnik(ci) napada?

O.: da ne da može da nasluti, nego je siguran po tome što ju je video ispred sebe kako drži pištolj, da je za napad odgovorna gospođa Serafina Baladro, sa boravištem –

ovde dolazi adresa u gradu Stenje, u državi Donje Polje.

O mogućem razlogu zbog kojeg je gorepomenuta gospođa... itd?

O.: da ga je sramota da prizna, ali je u prošlosti u nekoliko navrata živeo sa gospođom Baladro – „ponekad smo bili zajedno a ponekad smo se rastajali, jer je ona imala mnogo tešku narav” – dok je on nije definitivno napustio, tokom zajedničkog putovanja u Akapulko, jer tada je shvatio da ona nije dostojna njegove ljubavi. Taj raskid s njegove strane je kod nje pobudio toliku pizmu da ju je naterala da ga traži tri godine kasnije, dok ga nije i našla.

O tome da li su mu poznati ostali napadači?

O.: da ne zna, ali da može da opiše jednog od njih jer ga je video izbliza kad mu je prodao kesicu morskih plodova, neposredno pre incidenta – „nije bio ni nizak ni visok, ni mlad ali se ne može reći ni da je bio star.”

O tome da li ima pojma kako su napadači obezbedili regularnu automatsku pušku i pištolj kalibra četrdeset i pet?

O.: da nema, ali da je imao prilike da u vreme kad su živeli zajedno ustanovi kako je Serafina Baladro uvek imala veze u vojsci.

Kada je uzeo izjavu i sačinio akt i pošto je ovaj potpisan, agent ga je uveo u uobičajenu proceduru koja se sastojala od toga da obavesti svoje nadređene, ukaže na pretpostavljenu vinovnicu i da zatraži od tužioca države Meskala da traži od tužioca države Donje Polje da traži od agenta Ministarstva pravde iz Stenja da traži od šefa policije gorepomenutog grada da privede gospođu Serafinu Balardo kako bi odgovarala za čin koji joj se pripisuje.

Prošlo je petnaest dana. Stanovnici Salto de la Tukspane počeli su da zaboravljaju pucnjavu kada je agent primio sledeći telegram:

„Ispitajte ponovo ispitanog i utvrdite da li je u društvu optužene Serafine Balardo 1960. sproveo u delo jednu tajnu sahranu.“

U drugom razgovoru sa agentom Ministarstva pravde, Simon Korona je pozeleo da mu, pre nego što da novu izjavu, objasne nekoliko stvari: da li je obavezan da ustupi informaciju koja mu je tražena ili je to pitanje njegove volje – „jeste li ovde jer ste obavezni ili svojevoljno?“, „svojevoljno“, „onda je pitanje vaše volje“ – da li je Serafina Baladro privedena („ovde kažete ‘optužena’, a onda ‘zatvorenica’ pa ‘buduća zatvorenica’“) i da li će kazna na koju će biti osuđena, biti strožija ako on potvrdno odgovori na pitanje koje mu je upućeno – „najverovatnije hoće“.

Zadovoljan ovim odgovorima, Simon Korona prepričao je agentu Ministarstva pravde slučaj Ernestine, Elde ili Elene. Agent je pročitao akt koji je sačinio, podnosilac izjave nije izneo primedbe na sadržaj i pri dnu stranice je potpisao sopstvenu saglasnost. Taj potpis ga je koštao šest godina zatvora.